

A 1665/näring

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00230-7

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee

jäsen ehdotusta Pohjoismaiden välisen liikkuvuuden helpot- tamiseksi

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, *että* se tekee aloitteen Pohjoismaiden rajat ylittävistä eri toimialajärjestöjen kanssa käytävistä keskusteluista alakohtaisten määräysten yhdenmukaistamiseksi ja siten yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden aikaansaamiseksi kullakin toimialalla. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi pohjoismaisena pilottihankkeena, joka tukee tai täydentää eurooppalaista ammattikorttia koskevia EU:n pilottihankkeita ja niiden painopisteitä teollisuustoimialoilla (rakennusala mukaan lukien) sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

että se kartoittaa nykyiset kansalliset validointisäännöt ja jakaa säänneltyjen ammattien validointiin liittyviä parhaita käytäntöjä, jotta voidaan helpottaa eri ammattiryhmissä tapahtuvaa liikkuvuutta yleisesti sekä äskettäin maahan muuttaneen työvoiman astumista pohjoismaisille työmarkkinoille.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille, *että* ne tarkistavat tutkintojen/ammattipätevyysien validointihakemuksia koskevat vaatimukset ja käsittelykäytännöt suhteessa muihin Pohjoismaihin ja äskettäin maahan muuttaneeseen työvoimaan, jotta tällaisten hakemusten käsittelyä voidaan helpottaa ja nopeuttaa.

Taustaa

Siitä lähtien kun pohjoismainen passiunioni otettiin käyttöön yli 60 vuotta sitten Pohjoismaiden kansalaiset eivät ole tarvinneet passia tai muuta henkilöllisyystodistusta matkustaessaan Pohjoismaissa tai oleskelulupaa oleskellessaan toisessa Pohjoismaassa. Tämä yhteistyö sisältää myös työluvan Pohjoismaiden kansalaisille.

Jollakin ammatilla voi olla lakisääteiset ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset yhdessä maassa, mutta ei toisessa. Säänneltyjen ammattien määrässä on suuria eroja. Esimerkiksi vuonna 2013 Suomessa oli 74 laissa säänneltyä ammattia, kun taas Islannissa niitä oli 171. Eri mailla on näin ollen eri lainsäädännöt, mutta myös eri viranomaisvastuu ja rutiinitutkintojen tunnustamisessa sekä erilaisia käytäntöjä henkilön työkoemuksen arvioimiseksi.

Perustan työvoiman liikkuvuudelle Pohjolassa muodostaa nykyään ammattipätevyyden tunnustamista koskeva EU-direktiivi, jota täydentävät pohjoismaiset sopimukset. Valitettavasti on kuitenkin erilaisia rajoituksia ja vaikeuksia, mitä tulee mahdollisuuksiin työskennellä naapurimaassa siinä ammatissa, johon on koulutautunut ja josta on hankkinut työkokemusta.

Yhden tunnetun esteen muodostaa Norjan lainsäädäntö, jossa määritellään 14 erilaista sähköasentajan pätevyyttä, kun Tanskassa, Suomessa ja Suomessa vastaavia on vain yksi. Sähköasentajana työskentely Norjassa vaikuttaa tämän vuoksi lähes mahdottomalta siitakin huolimatta, että koulutus on hyväksytty muissa Pohjoismaissa. Tämä tarkoittaa sitä, että muualla Pohjoismaissa päteväksi todettu sähköasentaja ei automaattisesti ole pätevä kaikkiin sähköalan töihin Norjassa, vaan ainoastaan osaan niistä. Ongelmien raportoidaan jatkuvan erityisesti sähköalalla - pätevytymiseen vaaditaan pitkä ja kallis täydennyskoulutus, johon kuuluu ammatiossaamisen näyttökoe. Tämän lisäksi täydennyskoulutuksesta päätetään täysin kansallisesti. Norjan menetelmä jarruttaa ammattitaitoisen työvoiman liikkuvuutta varsinkin pohjoisessa, jossa Norjan puolella on pulaa työvoimasta, kun taas esimerkiksi Pohjois-Suomessa on lähes 9,4 prosentin työttömyysaste.

EU:n ja ETAn alueella ei tavallisesti tätä nykyä harmonisoida koulutuksia vaan tunnustetaan niitä. Pohjoismaiden ministerineuvosto on jo toteuttanut selvityksen Pohjoismaiden auktorisoiduista ammateista. Samalla tarkasteltiin myös, voitaisiinko auktorisointi tehdä yhdenmukaisemmalla tavalla.

Syksyllä 2015 maiden piti luovuttaa EU-komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevat kansalliset arvioinnit ja toimintasuunnitelmat. Raporteista käy ilmi, montako lakisääteistä ammattia mailla on ja mitkä ammateista pyritään vapauttamaan sääntelystä. Raportit eivät kuitenkaan ole julkisia.

EU:n ammattipätevyysdirektiivin mukaan maat voivat asettaa eriytettyjä vaatimuksia, kunhan ne voidaan perustella turvallisuudella, kielellä tai muilla oleellisilla edellytyksillä harjoittaa ammattia kyseisessä maassa. Täytäntöönpanovaiheessa olevan EU:n ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin uudistus ei tule kuitenkaan muuttamaan säänneltyjen ammattien määrää eri Pohjoismaissa eikä myöskään sitä, miten päätös mahdollisesta pakollisesta täydennyskoulutuksesta tehdään.

Komission parhaillaan täytäntöönpanemalla eurooppalaisella ammattikortilla voi kuitenkin olla vaikutusta tähän, koska siinä on kyse pätevyyksien eurooppalaisesta standardoinnista usealla alal-

Pohjoismaiden neuvosto

A 1665/näring

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00230-7

la. http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/free-movement-professionals/policy/european-professional-card/index_en.htm

Komissio on päättänyt käynnistää eurooppalaisen ammattikortin puitteissa kaksi pilottiprojektia, toisen eri teollisuudenaloille, muun muassa rakennussektorille, ja toisen sosiaali- ja terveyssektorille.

Se että säänneltyjen on olemassa esteitä, jotka rajoittavat liikkumista säännellyissä ammateissa, on vain osa maidemme välisistä 'rajaesteistä'. Yhden esteen muodostavat ammattialojen omat määräykset, jotka ovat lainsäädännön rinnalla ja joihin lainsäätäjät ja viranomaiset eivät suoraan voi vaikuttaa. Tämänkaltaisia kansallisia alakohtaisia sopimuksia erityisesti koulutustodistuksista ja muista vaatimuksista on joillakin aloilla. Esimerkki tästä löytyy Ruotsin rakennusalalta, jolla voimakkaat ammattiliitot ja työnantajajärjestö ovat sopineet vaatimuksista, jotka aiheuttavat ongelmia pohjoismaisille koulutetuille rakennusmiehille, jotka haluavat työskennellä Ruotsissa. Ammattiliittojen, työnantajien ja hallitusten kannalta olisi kuitenkin kannattavampaa poistaa esteet, jotka rajoittavat pätevän henkilöstön saatavuutta, henkilöstön jatkokehitystä ja sen kautta parempaa työllistymistä. Toisessa maassa työskenteleminen on monella tavoin kehittävää eikä sitä tule estää. Hallitusten tulee tämän vuoksi tehdä aloite eri maiden työnantaja- ja palkansaajajärjestöjen kanssa käytävistä keskusteluista alakohtaisen sääntelyn harmonisoimiseksi ja yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden aikaansaamiseksi. Komission eurooppalaisen ammattikortin kahta priorisoitua pilottialuetta ajatellen Pohjoismaat voisivat hyötyä näihin aloihin keskittymisestä, jos ne haluavat täydentää tai jatkaa alakohtaisen sääntelyn eroavuuksien käsittelyä Pohjoismaissa.

Työvoiman liikkuvuus on jo pitkään ollut vilkasta Pohjoismaissa. Koska eri maissa on eri aikoina joko liian vähän pätevää työvoimaa tai liian vähän työpaikkoja, on välttämätöntä eri tavoin pyrkiä helpottamaan vapaan työvoiman liikkuvuutta. Nykyään Pohjoismaihin on tullut ulkomailta myös monia uusia pohjoismaalaisia, joilla on erilaisia pätevyyskysymyksiä. Tämä asettaa osaltaan kovia paineita pätevyyskysymyksiä vastaavuuksia käsitteleville viranomaisille. Tämän perusteella maiden on syytä kartoittaa sekä tutkintojen tunnustamissäännöt sekä niiden käsittelykäytännöt.

Tutkintojen ja kokemuksen tunnustamista koskeva hakemus lähetetään yleensä ammattialan toimivaltaiselle viranomaiselle. Tiedon siitä, miten tulee toimia ja kenelle hakemus lähetetään, tulisi olla helpommin saatavilla. Viranomaisten käsittelyaika voi toisinaan olla pitkä, ainakin työnhakija kokee sen kestävän kauan. Käsittelyaikaa onkin nopeutettava kaikissa Pohjoismaissa.

Terveystieteiden huollossa monet ammatit ovat säänneltyjä, ja alalla on päästy melko pitkälle mitä tulee mahdollisuuteen työskennellä toisessa Pohjoismaassa. Lääkäri, sairaanhoitaja, kättilö, fysioterapeutti, psykologi, hammaslääkäri, optikko ja eläinlääkäri ovat esimerkkejä ammateista, jotka jo ovat mukana pohjoismaisissa sopimuksissa ja jotka tulevat pääosin sisällymään vastaavaan eurooppalaiseen sopimukseen.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1665/näring

Käsittelijä:
Kasvu ja kehitys Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00230-7

Tiedämme myös, että Pohjoismaissa tulee olemaan pulaa hyvinvointialan ammatteihin koulutetuista henkilöistä, ja liikkuvuus voi osaltaan auttaa kattamaan työvoimatarvetta silloin kun sitä ilmenee jossain maassa tai jollain alueella. Uusien maahanmuuttajien ammattipätevyysien tunnustamisen käsittelyn uudelleentarkastelu voi myös vauhdittaa näiden uusien työntekijöiden pääsyä pohjoismaisille työmarkkinoille.

Tórshavnissa 29. kesäkuuta 2016

Arto Pirttilahti (kesk.)

Gunvor Eldegar (A)

Henrik Brodersen (DF)

Håkan Svenneling (V)

Juhana Vartiainen (kok.)

Katri Kulmuni (kesk.)

Kirsti Bergstø (SV)

Lars Tysklind (FP)

Lena Asplund (M)

Magni Arge (T)

Odd Omland (A), Norja

Per Olaf Lundteigen (Sp)

*Pyry Niemi (S), **puheenjohtaja***

Ville Skinnari (sd.)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1665/näring

Käsittelijä:

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00230-7

Varauma A 1665/näring

Ehdotus

Esitän varauman kannattaen ensimmäistä ja toista että-lausetta ja ehdotuksen muutosta kolmanteen että-lauseeseen siten, että poistetaan lauseen viimeinen osa: ”jotta tällaisten hakemusten käsittelyä voidaan helpottaa ja nopeuttaa”.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tekee aloitteen Pohjoismaiden rajat ylittävistä eri toimialajärjestöjen kanssa käytävistä keskusteluista alakohtaisten määräysten yhdenmukaistamiseksi ja siten yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden aikaansaamiseksi kullakin toimialalla. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi pohjoismaisena pilottihankkeena, joka tukee tai täydentää eurooppalaista ammattikorttia koskevia EU:n pilottihankkeita ja niiden painopisteitä teollisuustoimialoilla (rakennusala mukaan lukien) sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

että se kartoittaa nykyiset kansalliset validointisäännöt ja jakaa säänneltyjen ammattien validointiin liittyviä parhaita käytäntöjä, jotta voidaan helpottaa eri ammattiryhmien välillä tapahtuvaa liikkuvuutta yleisesti sekä äskettäin maahan muuttaneen työvoiman astumista pohjoismaisille työmarkkinoille.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne tarkistavat tutkintojen/ammattipätevyysien validointihakemuksia koskevat vaatimukset ja käsittelykäytännöt suhteessa muihin Pohjoismaihin ja äskettäin maahan muuttaneeseen työvoimaan.

Tórshavnissa 29. kesäkuuta 2016

Juho Eerola (ps.)